

Реферат на тему: "Стешенко І.М. - визначний організатор української національної школи"

Іван Стешенко

Реферат на тему:

"І.М.Стешенко - визначний організатор української національної школи"

СТЕШЕНКО ІВАН МАТВІЙОВИЧ (псевд., І.Сердешний, І.Степура, І.Січовик, Світленко; 24.6.1873-30.7.1918)-громадсько-політичний діяч, педагог, літературознавець, письменник. Дійсний член НТШ з 1917.

Народився у Полтаві. Закінчив Полтавську класичну гімназію. У 1892-96 навчався на історико-філологічному ф-ті Київського ун-ту.

У Києві познайомився з родинами Старицьких, Лисенків, Косачів. Був членом літературно-мистецького гуртка "Плеяда". За сприяння О.Кониського видрукував у Львові українською мовою "Метаморфози" Овідія та власну поему "Мазепа" (1896).

У 1896 СТЕШЕНКО разом з М.Коцюбинським, П.Тулуб, П.Тучапським, М.Ковалевським став засновником однієї з перших українських соціал-демократичних організацій. Після закінчення ун-ту працював лектором Фундуклеївської жіночої гімназії, але за політичну діяльність був заарештований і висланий з Києва. Згодом СТЕШЕНКО був обраний членом Київської старої громади, брав участь у роботі РУП, належав до Української демократичної партії, пізніше-УСДРП.

Протягом 1897-1900 перебував на Чернігівщині, де займався перекладацькою та науковою працею.

Досліджував творчість П.Котляревського, критично відредагував його поему "Енеїда". У 1898-1900 видав кілька спеціальних досліджень ("Поэзия И.П.Котляревского", "И.П.Котляревский, автор украинской "Энеиды" та ін.). У 1899 і 1901 побачили світ збірки його поезій "Хуторні сонети" і "Степові мотиви". Через заборону викладацької діяльності працював в управлінні Південно-Західної залізниці, згодом — у Київській міській думі. У 1907 повернувся до викладацької роботи, викладав історію української та західноєвропейських літератур у Київській комерційній школі, на Вищих жіночих курсах, у Музично-драматичній школі М.Лисенка.

У цей час СТЕШЕНКО опублікував ґрунтовні наукові розвідки ("Історія української драми", 1908; "Украинские шестидесятники", 1908), досліджував творчість українських письменників О.Стороженка, М.Гоголя, Лесі Українки, Панаса Мирного, М.Старицького, М.Коцюбинського, П.Куліша. Уклав разом з дружиною О.Стешенко українсько-російський словник (1909). У 1908 був обраний секретарем, а згодом — товаришем голови Українського наукового товариства у Києві. У 1913-14 редагував педагогічний часопис "Сяйво", який видавали СТЕШЕНКО Русова, В.Прокопович та Д.Антонович.

У 1915 СТЕШЕНКО очолював Тетянинську гімназію для біженців, в якій навчалися діти галичан, насильно вивезених до Києва під час окупації Галичини російською армією. У 1914-18 вийшли друком ґрунтовні дослідження творчості Т.Шевченка ("Т.Шевченко як великий митець слова", 1914; "До характеристики творчості Т.Шевченка", 1915; "Життя і твори Т.Шевченка", 1918 та ін.).

У 1917 СТЕШЕНКО виступив одним із організаторів Української Центральної Ради, керував роботою шкільної і редакційної комісії УЦР, входив до складу Малої Ради. У 1917-18 очолював рух за українську школу, здійснював керівництво діяльністю Товариства поширення шкільної освіти в Україні.

З червня 1917 призначений генеральним секретарем освіти. Пребуваючи на цій посаді, СТЕШЕНКО рішуче проводив українізацію шкільництва, сприяв виданню українських підручників і навчальних програм, організації українських гімназій (зокрема, з 39 відкритих у 1917 гімназій 25 були сільськими) та курсів українознавства.

Після відставки кабінету В.Винниченка працював головним інструктором Міністерства освіти.

З відновленням української державності з'явилася потреба вироблення зводу чітких правил орфографії, обов'язкових для всіх та офіційно затверджених.

Перший міністр освіти Центральної Ради І.Стешенко 1917 р. доручив І.Огієнкові — професору Київського університету — скласти короткі правила українського правопису.

Основоположні засади освітньо-наукової політики були закладені саме Центральною Радою.

На доказ — спочатку окремі джерела та факти: ще 26 червня 1917 року була створена ґрунтовна програма національної системи освіти та підготовки кадрів для неї. На її основі було складено й обнародовано декларацію Генерального Секретаріату щодо освітніх напрямків, проблем, перспектив. На цій основі було проведено два педагогічні з'їзди — у квітні та серпні 1917 року і Всеукраїнський професійний з'їзд (13-15 серпня 1917 року), на яких головним завданням ставилося сприяти освітньому розвитку народу шляхом боротьби з темрявою, "що охопила нашу Землю після чужого панування" (з матеріалів наради 15-20 грудня 1917 року). 5 жовтня був відкритий Київський народний університет, а 7 листопада 1917 року створена Педагогічна Академія, завданням якої стала підготовка вчителів з українознавства.

Зауважимо: всі ті організаційні заходи здійснені за умов неймовірної фінансової та матеріально-технічної скрути і найскладніших державно-політичних та соціально-економічних конфліктів!

Не менше вражає й мотивація та спрямованість реформ системи освіти. А передовсім — їх проведення на принципах українознавства. Конкретніше: українознавство стає політикою та філософією не тільки Генерального Секретаріату, а й, як бачимо, всієї Центральної Ради.

Зауважимо: до системи українознавства автори "матеріалів до предметів українознавства" (підготованих 1917, а виданих 1918 року) І. Стешенко й О. Дорошкевич відносили: історію народу, географію, українську мову та художню

словесність. Отже, бачили Україну в комплексі дисциплін, до того ж, в органічній цілісності.

Не менш вагомі й причини, мета й орієнтації українознавства.

Як зазначалося у зверненні Генерального Секретаріату "До Української людності" 13 жовтня 1917 року, "нині все буде робитися для того, щоб просвітлити народ, щоб довести дітей його до такої високої науки, яка потрібна для людського щастя".

Важливий акорд — не просто дати знання, а просвітлити розум і серце, піднести духовно, отже: поєднати навчання та виховання, інтереси вчителя й учня, особистости держави.

У підготованих І. Стешенком та О. Дорошкевичем 1917 року "Матеріалах по питанню викладання предметів українознавства в навчальних закладах" були 4 розділи: історія, географія, мова, художня словесність. А в скомпонованому тоді ж підручникові С. Єфремова "Українознавство" (виданому 1920 року) було 11 концентрів: національна проблема; українська справа; історія; географія; етнографія; економіка; мова; письменство; мистецтво; мемуари; покажчики (довідники).

Не важко помітити, що Україна там і там мислилася як цілісність етносу — нації, території, матеріальної та духовної культури українців на теренах України і на різних континентах світу, в міжнародному спілкуванні, а українознавство як історичний досвід, аналіз існуючих проблем, прогноз майбутнього розвитку. Це була методологія (філософії) пізнання та висвітлення етно(націє) генези з розвитком держави, світової цивілізації та культури.

Українські міністри Василь Панайко, Степан Томашівський та Осип Назарук всіма своїми силами підштовхували 1919 р. президента Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) до союзу з московським монархічним, шовіністичним генералом А.Денікіним, що тоді воював з УНР. Один з провідників українських соціалістів Іван Личко писав: "Боронь Боже нести в народ кличі українського націоналізму. Це бо спричинить братовбивство, перешкодить культурному поступові"²³⁶. Міністр освіти УНР соціаліст Іван Стешенко назвав журнал українських самостійників (М.Михновського) "Самостійну Україну" брехливою ганчіркою за те, то він назвав москвинів, поляків, євреїв, мадяр ворогами України. І.Стешенко назвав те брехнею, наклепом на московський народ, шовіністичним маренням.

Московщина віддячила своєму пахолкові тим, то таємно вбила його 31 липня 1918 року.

Похований на Байковому кладовищі у Києві,